TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2006 m. sausio 12 d. *

Byloje C-504/04

dėl *Verwaltungsgericht Schwerin* (Vokietija) 2004 m. sausio 9 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2004 m. gruodžio 8 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Agrarproduktion Staebelow GmbH

prieš

Landrat des Landkreises Bad Doberan,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Rosas (pranešėjas), teisėjai J. Malenovský, A. La Pergola, A. Borg Barthet ir A. Ó Caoimh,

* Proceso kalba: vokiečių.

generalinis advokatas M. Poiares Maduro,
posėdžio sekretorius B. Fülöp, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2005 m. spalio 19 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Agrarproduktion Staebelow GmbH*, atstovaujamos *Rechtsanwälte Behr & Partner* ir *Rechtsanwältin* C. Columbus,

— Graikijos vyriausybės, atstovaujamos V. Kontolaimos bei S. Papaioannou ir M. Tassopoulou,

— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos H. G. Sevenster,

— Europos Parlamento, atstovaujamo G. Mazzini ir U. Rösslein,

— Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos F. Ruggeri Laderchi ir Z. Kupčová,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos A. Bordes ir F. Erlbacher,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą buvo pateiktas dėl pareigos išskersti kohortą, kuriai priklauso galvijas, kuriam buvo diagnozuota galvijų spongiforminė encefalopatija (toliau – GSE), galiojimo atsižvelgiant į proporcingumo principą.

2 Šis prašymas buvo pateiktas byloje įmonė *Agrarproduktion Staebelow GmbH* (toliau – *Staebelow*) *prieš Landrat des Landkreises Bad Doberan* (toliau – *Landrat*) dėl *Staebelow* galvijų fermai priklausančių 52 gyvulių išskerdimo.

Bendrijos teisės aktai

3 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 999/2001, nustatantis tam tikrų užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų

(toliau – USE) prevencijos, kontrolės ir likvidavimo taisykles (OL L 147, p. 1), buvo priimtas remiantis EB 152 straipsnio 4 dalies b punktu, numatančiu – nukrypstant nuo 37 straipsnio – priemonių veterinarijos ir fitosanitarijos srityse, kuriomis tiesiogiai siekiama apsaugoti visuomenės sveikatą, priėmimo procedūrą.

4 Šis reglamentas iš naujo viename tekste nustato didžiąją dalį Europos bendrijos, remiantis direktyvose dėl sanitarinės priežiūros nustatytomis apsaugos nuostatomis, iki 1990 metų priimtų priemonių, kuriomis siekiama apsaugoti žmogaus ir gyvulių sveikatą nuo galimybės susirgti USE.

5 Šio reglamento ketvirta konstatuojamoji dalis yra suformuluota taip:

„Komisija sulaukė mokslininkų, ypač Mokslo iniciatyvinio komiteto ir Veterinarinių priemonių, susijusių su visuomenės sveikata, mokslo komiteto, nuomonių keletu aspektų dėl (užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų (USE). Pateikiant nuomonę, buvo pasiūlytos priemonės sumažinti produktų, gautų iš infekuotų gyvūnų, keliamą pavojų su jais susiduriančių žmonių ir gyvūnų sveikatai." (Pataisytas vertimas)

6 Pareiga išskersti kohortą, kuriai priklauso užsikrėtęs galvijas, išplaukia iš Reglamento Nr. 999/2001 13 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio c punkto kartu su šio reglamento VII priedo 2 punkto a papunkčiu. Kohorta apibrėžiama to paties reglamento I priedo c papunktyje.

7 Reglamento Nr. 999/2001 13 straipsnis yra suformuluotas taip:

„1. Kai USE oficialiai patvirtinama, nedelsiant imamasi šių priemonių:

a) atsižvelgiant į V priedą, visos gyvūno kūno dalys visiškai sunaikinamos, išskyrus medžiagą, skirtą aprašams parengti, atsižvelgiant į VIII priedo B skyriaus III dalies 2 punktą;

b) atsižvelgiant į VII priedo 1 punktą, atliekamas tyrimas siekiant identifikuoti visus pavojingus gyvūnus;

c) visi gyvūnai ir gyvūninės kilmės produktai, nurodyti VII priedo 2 punkte, kurie atlikus b punkte nurodytą tyrimą pasirodo esą pavojingi, užmušami ir visiškai sunaikinami, atsižvelgiant į V priedo 3 ir 4 punktus.

<...>

4. Atsižvelgiant į 12 straipsnio 2 dalį ir šio straipsnio 1 pastraipos a ir c punktus, nedelsiant kompensuojami savininkų nuostoliai praradus gyvūnus, šiuos nužudant arba sunaikinant gyvūninės kilmės produktus.

<...>“

8 Reglamento Nr. 999/2001 VII priedas buvo iš dalies pakeistas 2001 m. birželio 29 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1326/2001, nustatančiu pereinamojo laikotarpio priemones, leidžiančias pakeisti Reglamentą (EB) Nr. 999/2001, ir iš dalies pakeičiančiu šio Reglamento VII ir XI priedus (OL L 177, p. 60). Šis priedas numato:

„1. Tyrimo, nurodyto 13 straipsnio 1 dalies b punkte, metu būtina nustatyti:

a) galvijų atveju:

— visus kitus atrajotojus, laikomus fermoje, kur laikomas ir gyvūnas, kuriam diagnozuota liga,

— jei liga diagnozuojama gyvūno patelei, visus sergančios galvijų patelės embrionus, kiaušialąstes ir paskutinės kartos palikuonis ir visus surinktus ar atvestus prieš dvejus ar po dvejų metų palikuonis, pasireiškus pirminiams klinikiniams ligos požymiams,

— vienai kohortai priklausančius gyvūnus, kuriems diagnozuota liga,

<...>

2. Priemonės, numatytos 13 straipsnio 1 dalies c punkte, taikomos bent jau:

a) kai GSE užkratas nustatomas galvijuose – paskerdžiant ir visiškai sunaikinant galvijus ir sunaikinant tam tikros veislės galvijų embrionus bei kiaušialąstes, identifikuotus atliekant tyrimą, nurodytą 1 punkto a papunkčio pirmoje, antroje ir trečioje įtraukose. Valstybė narė gali nuspręsti neužmušti ar nesunaikinti visų galvijų, laikomų fermoje su gyvūnu, kuriam diagnozuota liga, kaip nurodyta 1 punkto a papunkčio pirmoje įtraukoje, atsižvelgiant į epizootinę situaciją ir gyvūnų, laikomų toje fermoje, sietį;

<...>“ (Pataisytas vertimas)

9 „Kohorta“ Reglamento Nr. 999/2001 I priedo c punkte apibrėžiama kaip grupė galvijų, atvestų toje pačioje bandoje, kurioje prieš dvylika mėnesių ir juos atvedus tebėra užsikrėtusių galvijų arba galvijų, kurie pirmuosius dvylika savo gyvenimo mėnesių auginami kartu su užsikrėtusiais galvijais ir šeriami tuo pačiu pašaru, kuriuo pirmuosius dvylika gyvenimo mėnesių buvo šeriami ir užsikrėtę galvijai.

10 Reglamento Nr. 1326/2001 septinta konstatuojamoji dalis suformuluota taip:

„Reglamento (EB) Nr. 999/2001 VII priedas nustato išsamias priemonių, kurios įgyvendinamos diagnozavus USE, taisykles. Šios nuostatos turi būti atnaujinamos, kad atspindėtų valstybių narių taikomas išsamias technines likvidavimo nuostatas, atsižvelgiant į 2000 m. rugsėjo 15 d. Mokslo iniciatyvinio komiteto (MIK) pareikštą nuomonę dėl GSE sergančių galvijų skerdimo. MIK, pareikšdamas šią nuomonę,

padarė išvadą, kad „(visos) bandos paskerdimas jau pasirodė esąs efektyvus naikinant galvijus, kuriuose ligos nebūtų buvę galima diagnozuoti kitu būdu, ir užkertant kelią apkrėsti šia liga kitus gyvūnus. Tačiau <...> tokį pat rezultatą galima gauti, išskerdus visus atvestus ir (arba) tose pačiose bandose užaugintus gyvūnus, kuriems liga diagnozuojama maždaug prieš ir po 12 mėnesių nuo GSE infekuoto gyvūno palikuonių atvedimo (atvestų gyvūnų kohortos skerdimas)." Mokslo iniciatyvinis komitetas rekomendavo diagnozavus vietinį GSE atvejį skersti bent jau atvestų gyvūnų kohortą, neatsižvelgiant į esamą epidemiologinę situaciją. Yra tikslinga išsamias nuostatas dėl likvidavimo atitinkamai iš dalies pakeisti visos bandos skerdimą padarant neprivalomą, atsižvelgiant į esamą situaciją." (Pataisytas vertimas)

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

11 2002 m. sausio 29 d. ištyrus *Staebelow* galvijų fermai priklausančius paskerstus galvijus buvo diagnozuota GSE. Todėl buvo aprašyti du tiesioginiai infekuoto galvijo palikuonys ir 50 tai pačiai kohortai priklausiusių gyvulių.

12 2002 m. vasario 5 d. Sprendimu *Landrat* liepė nedelsiant paskersti 52 galvijus. *Staebelow* apskundė šį sprendimą, tačiau skundas 2002 m. vasario 13 d. Sprendimu buvo pripažintas nepagrįstu.

13 2002 m. kovo 13 d. *Staebelow* pareiškė dėl šio sprendimo ieškinį *Verwaltungsgericht Schwerin.*

14 Anksčiau pateiktas prašymas dėl laikinųjų apsaugos priemonių buvo atmestas tiek šiame teisme, tiek apeliaciją nagrinėjusio *Oberverwaltungsgericht Mecklenburg-Vorpommern.* Todėl *Landrat* sprendimas buvo įvykdytas. 2002 m. balandžio 4 d. galvijai buvo išskersti ir visiškai sunaikinti.

15 *Staebelow* tęsia procesą pagrindinėje byloje siekdama, kad įsakymas paskersti galvijus būtų pripažintas neteisėtu. Ji bijo, kad panašioje situacijoje *Landrat* iš naujo lieps paskersti tai pačiai kohortai kaip ir užkrėstas galvijas priklausančius galvijus bei jo palikuonis. Ji mano, kad yra pakankamai konkretus pavojus, jog toks sprendimas bus pakartotas, nes ji tebeturi ir tebeaugina galvijus. Šis pripažinimas jai svarbus siekiant savo reabilitacijos.

16 *Verwaltungsgericht Schwerin* teisme *Staebelow* teigia, kad Bendrijos teisės aktai yra negaliojantys, nes pažeidžia proporcingumo principą.

17 Pirma, ji nurodo, kad nurodytų pavojingų medžiagų, t. y. gyvulio kūno dalių, kuriose kaupiasi prionai, pašalinimas užkerta kelią prionais užkrėstai medžiagai patekti į maisto grandinę.

18 Be to, ji remiasi Federalinės vartotojų apsaugos ministerijos (Bundesverbraucherministerium) skaitmeniniais duomenimis, kurie, 2001 m., 2002 m. ir 2003 m. sausio mėn. atlikus GSE tyrimus, parodo:

— 2001 m. tarp paskerstų sveikų gyvulių buvo 0,0014 % teigiamų GSE tyrimo rezultatų (38 teigiami atvejai iš 2 593 260 patikrintų gyvulių). Tarp gyvulių, paskerstų siekiant sunaikinti GSE, šis santykis buvo lygus 0,0446 % (4 teigiami atvejai iš 8 952 gyvulių).

— 2002 m. tarp paskerstų sveikų gyvulių buvo 0,0015 % teigiamų GSE tyrimo rezultatų (42 teigiami atvejai iš 2 759 984 patikrintų gyvulių). Tarp gyvulių, paskerstų siekiant sunaikinti GSE, šis santykis buvo lygus 0,1185 % (3 teigiami atvejai iš 2 530 gyvulių).

— 2003 metais nuo sausio iki spalio mėnesio dėl kohortų skerdimo buvo nužudyti 779 gyvuliai. Ištyrus šiuos gyvulius buvo nustatytas vienintelis teigiamas atvejis.

19 Remdamasi 2003 m. gruodžio 15 d. *Freie Universität Berlin* veterinarinės medicinos katedros profesoriaus Staufenbiel pateikta nuomone, *Staebelow* iš šių duomenų daro išvadą, kad rezultatai iš esmės nebūtų buvę kitokie, todėl kohortos skerdimas gali būti laikomas netinkamu.

20 Galiausiai *Staebelow* nurodo, kad greitieji GSE tyrimų metodai turi būti laikomi patikimais 100 %, todėl į kohortą patenkantys užsikrėtę gyvuliai būtų bet kuriuo atveju išaiškinti gyvulius skerdžiant paprastai.

21 Šiomis aplinkybėmis *Verwaltungsgerichtshof Schwerin* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir Teisingumo Teismui pateikti šį prejudicinį klausimą:

„Ar Reglamento (EB) Nr. 999/2001 <...> 13 straipsnio 1 dalies c punkto pirmas sakinys, skaitomas kartu su VII priedo 2 punkto a papunkčiu ir 1 punkto

a papunkčio (trečia įtrauka), iš dalies pakeistais Reglamento (EB) Nr. 1326/2001 3 straipsnio I punktu ir II priedu, yra negaliojantis dėl proporcingumo principo pažeidimo?“

Dėl prejudicinio klausimo

Teisingumo Teismui pateiktos pastabos

22 Remdamasi įvairiais moksliniais straipsniais, *Staebelow* teigia, kad dėl sprendime pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą nurodytų argumentų pareiga išskersti kohortą, kuriai priklauso sergantis gyvulys, pažeidžia proporcingumo principą todėl, kad ši priemonė reikšmingai nepagerina vartotojų apsaugos. Nors gyvulių augintojai gauna atlyginimą, jis nepakankamai padengia moralinę žalą. Bendrijos teisės aktų leidėjas neatkreipė dėmesio į fermų struktūros skirtumus, nelygu valstybė narė. Taip pat reikėtų turėti omenyje draudimą nesant būtinybės žudyti gyvulį bei Vokietijos Pagrindiniame įstatyme įtvirtintą gyvulių apsaugą.

23 Taip pat *Staebelow* nurodo, kad GSE ir pavojaus žmonių sveikatai ryšys, kuris bet kuriuo atveju yra nedidelis, nėra įrodytas, kaip patvirtina kai kurių mokslininkų pateiktos pastabos.

24 *Staebelow* pabrėžia, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas turi pareigą nuolat tikrinti savo priimtas priemones ir atsižvelgti į mokslo pažangą.

25 Graikijos ir Nyderlandų vyriausybės, Europos Parlamentas, Europos Sąjungos Taryba ir Europos Bendrijų Komisija teigia priešingai, kad pareiga išskersti kohortą, kuriai priklauso užsikrėtęs gyvulys, nepažeidžia proporcingumo principo.

26 Pirmiausia jie primena plačią Bendrijos teisės aktų leidėjo diskreciją, aukšto lygio žmonių sveikatos apsaugą, kuri užtikrinama nustatant ir įgyvendinant visas Bendrijos politikos ir veiklos kryptis, atsargumo principo svarbą ir tai, kad teisės akto teisėtumas turi būti vertinamas atsižvelgiant į situaciją, buvusią priimant teisės aktą. Šiuo klausimu jie nurodo, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui nurodomi duomenys yra susiję su vėlesne nei Reglamento Nr. 999/2001 priėmimo situacija.

27 Šios vyriausybės ir Bendrijos institucijos, be kita ko, primena Bendrijos teisės aktų, kuriais siekiama kovoti su GSE ir apskritai USE, raidą. Per posėdį šios institucijos aiškino, kad, priešingai nei teigia pagrindinės bylos ieškovė, tokia priemonė kaip antai pareiga išskersti kohortą ir sunaikinti gyvulius, yra motyvuojama ne tik vartotojų apsauga, bet ir siekiu sunaikinti GSE.

28 Šios vyriausybės ir Bendrijos institucijos pabrėžia, kad Reglamentas Nr. 1326/2001 buvo priimtas atsižvelgiant į 2000 m. rugsėjo 15 d. Mokslo iniciatyvinio komiteto (toliau – MIK) nuomonę, kaip tai nurodoma šio reglamento septintoje konstatuojamojoje dalyje. Šiuo klausimu jos primena, kad pirminėje redakcijoje Reglamentas Nr. 999/2001 numatė visos fermos bandos, kuriai priklausė gyvulys, kurio organizme buvo diagnozuota liga, išskerdimą. Po MIK nuomonės ir iki Reglamento Nr. 999/2001 įsigaliojimo VII priedas buvo iš dalies pakeistas tam, kad būtų nustatytas tik kohortos išskerdimas.

29 Jos nurodo, kad būtinybė išskersti kohortą buvo kelis kartus patvirtinta įvairių mokslo komitetų. Šiuo klausimu jos mini PSO/FAO/OIE jungtinės techninės konsultacijos išvadas ir pagrindines rekomendacijas dėl GSE: „Visuomenės sveikata, gyvulių sveikata ir prekyba“ (OIE, Paryžius, 2001 m. birželio 11–14 d.), 2002 m. sausio 11 d. MIK nuomonę dėl papildomų apsaugos priemonių, kurios numatytos pagal skirtingas skerdimo programas esamomis sąlygomis Jungtinėje Karalystėje ir Vokietijoje (*Opinion on the additional safeguard provided by different culling schemes under the current conditions in the UK and DE*) bei 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos prašymu Biologinių pavojų specialistų grupės pateiktą nuomonę dėl skerdimo kovojant su GSE (*Opinion of the Scientific Panel on Biological Hazards on a request from the Commission on BSE-related Culling in Cattle (Question N° EFSA-Q-2003-098)*.

30 Dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui išdėstytų argumentų jos nurodo, kad Reglamento Nr. 999/2001 priėmimo metu užkrato paplitimas sergančio gyvulio kūne ir organuose nebuvo gerai žinomas. Bet kuriuo atveju nurodytų pavojingų medžiagų pašalinimas nėra pakankama apsaugos priemonė, nes negalima neatsižvelgti į tai, kad, nesilaikant higienos taisyklių, užkrėsta medžiaga patektų į maisto grandinę.

31 Vyriausybės ir Bendrijos institucijos, be kita ko, primena, kad greitieji GSE tyrimų metodai leidžia ligą nustatyti ne inkubaciniu laikotarpiu, o tik tokioje stadijoje, kai ji yra labai progresavusi.

32 Jos ginčija *Staebelow* išvadas, padarytas remiantis statistiniais duomenimis. Jie kaip tik, priešingai, paliudytų didžiausią tikimybę nustatyti teigiamus GSE atvejus tarp išskerstų tai pačiai kohortai, iš kurios kilęs ir sergantis gyvulys, priklausiusių sveikų

gyvūnų. Taip, atsižvelgiant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui nurodytus skaitmenis, 2001 m. buvo 31,85 karto (0,0446 % padalyti iš 0,0014 %) daugiau teigiamų atvejų skerdžiant kohortas nei minėtų tyrimų atvejais. 2002 m. tokių atvejų buvo 79 kartus daugiau (0,1185 % padalyti iš 0,0015 %).

33 Atsižvelgiant į šiuos įvairius įrodymus, šios vyriausybės ir institucijos mano, kad pareiga išskersti tokią kohortą būtina siekiant apsaugoti gyvulių ir žmonių sveikatą, o kitos priemonės tokių pačių rezultatų pasiekti neleidžia. Atsižvelgiant į Reglamento Nr. 999/2001 13 straipsnio 4 dalyje numatytą atlyginimą gyvulių augintojams, ši priemonė nėra neproporcinga siekiamo tikslo atžvilgiu.

34 Papildomai jos nurodo, kad Bendrijos teisės aktai yra palaipsniui keičiami atsižvelgiant į mokslo pažangą. Todėl Reglamento Nr. 999/2001 VII priedas buvo iš dalies keičiamas 2002, 2003 ir 2004 metais, būtent siekiant sušvelninti priemones, susijusias su skerdimu.

Teisingumo Teismo atsakymas

35 Proporcingumo principas, vienas iš bendrųjų Bendrijos teisės principų, reikalauja, kad Bendrijos institucijų veiksmai neviršytų to, kas tinkama ir būtina nagrinėjamų teisės aktų teisėtiems tikslams pasiekti, todėl, kai galima rinktis iš kelių tinkamų priemonių, reikia taikyti mažiausiai suvaržančią, o sukelti nepatogumai neturi būti neproporcingi nurodytų tikslų atžvilgiu (1990 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Fedesa ir kt.*, C-331/88, Rink. p. I-4023, 13 punktas; 1994 m. spalio 5 d. Sprendimo *Crispoltoni*

ir kt., C-133/93, C-300/93 ir C-362/93, Rink. p. I-4863, 41 punktas; 1998 m. gegužės 5 d. Sprendimo *National Farmers' Union ir kt.*, C-157/96, Rink. p. I-2211, 60 punktas ir 2001 m. liepos 12 d. Sprendimo *Jippes ir kt.*, C-189/01, Rink. p. I-5689, 81 punktas).

36 Šio principo įgyvendinimo sąlygų teisminės kontrolės klausimu reikia pripažinti didelę Bendrijos teisės aktų leidėjo diskreciją nagrinėjamoje srityje, kuri apima politinio, ekonominio ir socialinio pobūdžio pasirinkimus ir kurioje jis turi atlikti sudėtingus vertinimus. Vadinasi, tik akivaizdžiai netinkamas šioje srityje priimtos priemonės pobūdis, palyginus su tikslu, kurio kompetentingos institucijos ketina siekti, gali paveikti šios priemonės teisėtumą (2005 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *ABNA ir kt.*, C-453/03, C-11/04, C-12/04 ir C-194/04, Rink. p. I-10423, 69 punktas).

37 Atliekant su įvairiomis galimomis priemonėmis susijusių apribojimų vertinimą, būtina patikrinti, ar, be pagrindinio visuomenės sveikatos apsaugos tikslo, Bendrijos teisės aktų leidėjas atsižvelgė į esamus interesus ir visų pirma į teisę į nuosavybę bei į gyvulių gerovės reikalavimus (2005 m. kovo 10 d. Sprendimo *Tempelman ir van Schaijk*, C-96/03 ir C-97/03, Rink. p. I-1895, 48 punktas).

38 Būtina priminti, kad Bendrijos akto galiojimas nepriklauso nuo atgalinių jo veiksmingumo vertinimų. Jei Bendrijos teisės aktų leidėjas turi įvertinti būsimas priimtino teisės akto pasekmes, kurios negali būti tiksliai nustatytos, jo vertinimas gali būti panaikintas, tik jei jis yra akivaizdžiai klaidingas atsižvelgiant į šio teisės akto priėmimo metu turėtus duomenis (minėto sprendimo *Jippes ir kt.* 84 punktas).

39 Todėl jei kyla abejonių dėl pavojaus žmonių sveikatai buvimo ar dydžio, institucijos, taikydamos atsargumo ir prevencinių veiksmų principą, gali imtis apsaugos priemonių nelaukdamos, kol pavojaus realumas ir sunkumas bus visiškai įrodyti (šiuo klausimu minėto sprendimo *National Farmers' Union ir kt.* 63 punktas).

40 Atvirkščiai, jei nauji duomenys keičia pavojaus sampratą arba rodo, kad pavojaus gali būti išvengta mažiau griežtomis nei esamos priemonės, institucijos, ypač iniciatyvos teisę turinti Komisija, privalo užtikrinti teisės aktų pakeitimą atsižvelgiant į naujus duomenis.

41 Reglamento Nr. 999/2001 taisyklės buvo nustatytos darant prielaidą dėl GSE ir naujo tipo Kreuzfeldo-Jakobo ligos ryšio buvimo. Iš esmės iš jo pirmos konstatuojamosios dalies matyti, jog „daugėja duomenų, įrodančių, kad agentai, sukeliantys GSE ir naujo tipo KFL, yra panašūs". Šiuo atžvilgiu, nors pagrindinės bylos ieškovė nurodo, kad priežastinis ryšys tarp šio agento ir šios ligos nėra įrodytas, ji vis dėlto neginčija, jog tarp GSE atsiradimo ir minėto tipo ligos egzistuoja geografinė ir laiko sąsaja, įrodanti šį ryšį.

42 Kaip matyti iš šio Reglamento ketvirtosios konstatuojamosios dalies, jame numatytos taisyklės pagrįstos įvairiomis mokslinėmis nuomonėmis, rekomenduojančiomis vengti, kad gyvuliai ir žmonės susidurtų su produktais, gautais iš infekuotų gyvūnų. Šiuo atžvilgiu moksliniai duomenys to paties reglamento priėmimo metu matyti visų pirma iš minėtos 2001 m. PSO/FAO/OIE jungtinės techninės konsultacijos dėl GSE, kurioje konstatuojama, kad „mokslininkai bendrai sutaria, kad mityba yra pagrindinis būdas", kaip susiduriama su GSE (žr. minėtos konsultacijos p. 4).

43 Atsižvelgiant į šiuos duomenis, Bendrijos teisės aktų leidėjo priimtos priemonės, kuriomis siekiama sumažinti gyvūnų ir žmonių susidūrimą su GSE agentu, t. y. kohortos, kuriai priklauso infekuotas gyvulys, skerdimas ir sunaikinimas, turi būti laikomos tinkamomis siekti visuomenės sveikatos apsaugos.

44 Neatrodo, kad tuo metu, kai buvo nustatyta kohortos skerdimo taisyklė, ši priemonė nebuvo būtina atsižvelgiant į kitas esamas apsaugos priemones. Šiuo atžvilgiu būtina priminti, kad visiškas gyvulinės kilmės miltų naudojimo gyvūnų pašaruose uždraudimas įsigaliojo tik nuo 2001 m. kovo 1 d. pagal 2000 m. gruodžio 27 d. Komisijos sprendimo 2001/25/EB, uždraudžiančio tam tikrų gyvūninės kilmės šalutinių produktų naudojimą gyvūnų pašaruose (OL L 6, p. 16), 3 straipsnį.

45 Be to, kaip matyti iš Reglamento Nr. 1326/2001 septintoje konstatuojamojoje dalyje nurodomos 2000 m. rugsėjo 15 d. MIK nuomonės, su galvijais atlikti tyrimai neleido ligos nustatyti inkubacinio laikotarpio pradžioje.

46 Dėl ginčijamos priemonės proporcingumo tuo metu, kai susidarė pagrindinėje byloje nagrinėjamos aplinkybės, pakanka konstatuoti, kad nors Reglamento Nr. 999/2001 23 ir 24 straipsniai iš esmės leido prireikus pakeisti šią priemonę, MIK priimtoje minėtoje 2002 m. sausio 11 d. Nuomonėje pakartojamos minėtos 2001 m. rugsėjo 15 d. Nuomonės išvados. Naujoje nuomonėje MIK, be kita ko, pabrėžė, kad tokios priemonės, kaip antai gyvūnų miltų draudimas galvijų pašaruose ir nurodytos skerdienos pašalinimas, sumažino pavojų žmonių sveikatai tik tiek, kiek jos buvo įgyvendintos veiksmingai, o pažeidimai, net ir nedideli, galėjo iš esmės sumažinti apsaugą.

47 Taip pat klausiamas dėl pareigos skersti kohortą palikimo, nepaisant kitų priemonių buvimo, minėtoje 2002 m. sausio 11 d. nuomonėje MIK patvirtino, kad gyvulių skerdimas sumažina pavojų žmonėms, palyginti su lygiu, kuris pasiekiamas naudojant greituosius tyrimo metodus ir šalinant nurodytą skerdieną (žr. šios nuomonės 4 punktą).

48 Kalbant apie pagrindinės bylos ieškovės prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateiktus statistinius duomenis, pakanka kartu su pastabas pateikusiomis vyriausybėmis bei Bendrijos institucijomis konstatuoti, kad jie įrodo užsikrėtusių galvijų skaičiaus atvestų infekuotų galvijų kohortose persvarą, palyginti su paprastų galvijų populiacija. Minėtoje 2004 m. balandžio 21 d. ataskaitoje Biologinių pavojų specialistų grupės išnagrinėti statistiniai duomenys patvirtina šią išvadą (žr. minėtos ataskaitos p. 1).

49 Be to, neatrodo, kad fermų struktūros skirtumai, nelygu valstybė narė, buvo svarbus elementas, į kurį Bendrijos teisės aktų leidėjas turėjo atsižvelgti priimdamas ginčijamą priemonę. Iš tikrųjų, kadangi kohortos skerdimo būtinybė buvo pagrįsta prezumpcija, kad pastarosios gyvuliai buvo šeriami tokiu pačiu pašaru kaip ir infekuotasis gyvulys, nebuvo būtina atskirti kohortų, susidedančių iš 20 ar daugiau nei 500 gyvulių.

50 Be to, būtina pažymėti, kad Reglamento Nr. 999/2001 13 straipsnio 4 dalis numato sunaikintų gyvulių savininkams nedelsiant atlyginti pagal to paties straipsnio 1 dalies c punktą.

51 Galiausiai svarbu pabrėžti, kad, kaip matyti iš Reglamento Nr. 1326/2001 septintos konstatuojamosios dalies, iš pradžių Reglamente Nr. 999/2001 numatyta visos bandos, kuriai priklauso infekuotas galvijas, sunaikinimo priemonė buvo sušvelninta siekiant atsižvelgti į 2000 m. rugsėjo 15 d. MIK nuomonę dėl GSE sergančių galvijų skerdimo, kurioje daroma išvada, kad tokį patį rezultatą buvo galima gauti ir išskerdus tik atvestų gyvulių kohortą, kuriai priklauso infekuotas gyvulys, o ne visą bandą.

52 Iš šių išvadų išplaukia, kad pareiga išskersti ir sunaikinti kohortą, kuriai priklauso infekuotas galvijas, numatyta Reglamente Nr. 999/2001, iš dalies pakeistame Reglamentu Nr. 1326/2001, nepažeidžia proporcingumo principo, nes ji neviršija to, kas tinkama ir būtina siekiant apsaugoti gyvulių ir žmonių sveikatą.

53 Todėl į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad išnagrinėjus šį klausimą nebuvo nustatyta nieko, kas atsižvelgiant į proporcingumo principą galėtų turėti įtakos Reglamento Nr. 999/2001, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 1326/2001, 13 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio c punkto ir to paties reglamento VII priedo 2 punkto a papunkčio ir 1 punkto a papunkčio trečios įtraukos galiojimui.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

54 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti pastarasis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

Išnagrinėjus pateiktą klausimą nebuvo nustatyta nieko, kas atsižvelgiant į proporcingumo principą galėtų turėti įtakos 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 999/2001, nustatančio tam tikrų užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų prevencijos, kontrolės ir likvidavimo taisykles, iš dalies pakeisto 2001 m. birželio 29 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1326/2001, nustatančiu pereinamojo laikotarpio priemones, leidžiančias pakeisti Reglamentą Nr. 999/2001, ir iš dalies pakeičiančiu šio Reglamento VII ir XI priedus, 13 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio c punkto skaitant kartu su to paties reglamento VII priedo 2 punkto a papunkčio ir 1 punkto a papunkčio trečios įtrauka galiojimui.

Parašai.